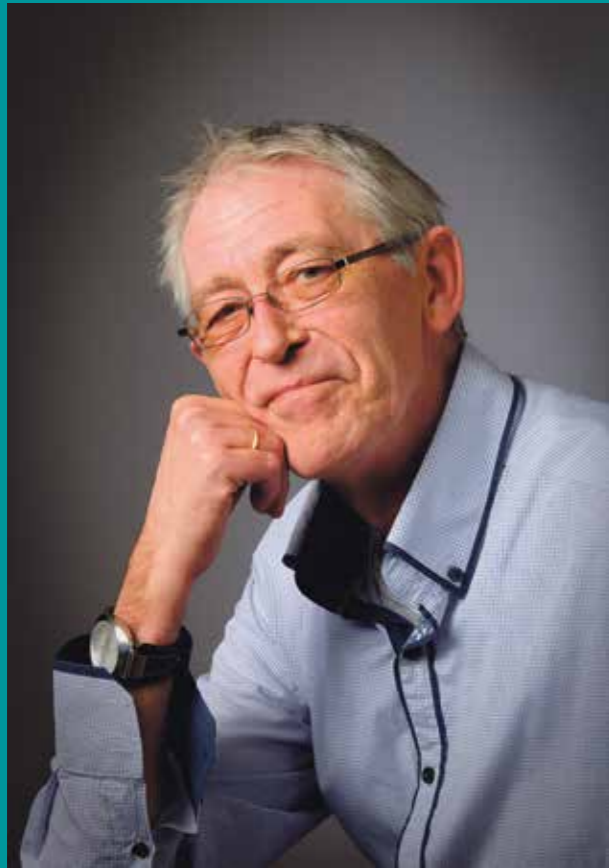

'Pubers horen afwijkend gedrag te vertonen'

PO VO

Peter Mol

"Er is pas echt iets mis als een puber de hele dag braaf in een hoekje zit", vindt Peter Mol. Als orthopedagoog, directeur van Gedragpunt en schrijver van columns en boeken, heeft hij regelmatig te maken met opstandige pubers. "Loslaten", is over het algemeen zijn advies. "Ook al is dat soms nog zo moeilijk."

Peter ging al op jonge leeftijd roken. "Mijn vader was vrij streng en beweerde allebei mijn benen te breken als ik een sigaret aan zou raken. Dat maakte het spannend genoeg om het eens te proberen. Als hij mij rustig uitgelegd had waarom ik beter niet kon gaan roken, had ik er waarschijnlijk heel anders over gedacht." Dit voorbeeld vat in een notendop de visie van Mol samen. We moeten kinderen serieus nemen. Natuurlijk, grenzen stellen, maar vooral praten.

Ruzie met de school

Peter Mol heeft jarenlange ervaring als leraar en leidinggevende op scholen. Ouders en leerkrachten hebben volgens hem samen de verantwoordelijkheid te zorgen dat kinderen zich goed ontwikkelen. Maar in de praktijk ziet hij dat bij ongeveer 75% van de kinderen met gedragsproblemen, ouders en leerkracht niet op één lijn zitten en zelfs ruzie hebben. Het kind is daar de dupe van.

Terug naar het kind

Mol snapt waar veel frustratie vandaan komt. "Met het passend onderwijs zijn scholen gebonden aan bergen papierwerk. Maar wanneer je als ouder op school komt vragen hoe het met je kind gaat, is het antwoord "ik zal even in mijn leervolgsysteem kijken", niet waar je op zit te wachten. Ook het tienminutengesprek waar een aantal cijfers de revue passeert, werkt vooral frustrerend; er is geen tijd om over het kind te praten. Mijn doel op scholen is dan ook om ze los te weken van alle

plannen en theorieën. Om ze weer terug te brengen naar de praktijk: wat heeft dit kind nodig om verder te komen?"

Mopperen aan de keukentafel

Hoewel de relatie tussen school en ouders volgens Mol een opdracht voor de school

Stempels

Kinderen met gedragsproblemen krijgen al snel een stempel opgedrukt. Mol is niet tegen het stellen van een diagnose bij afwijkend gedrag. "Een diagnose helpt bepaald gedrag te plaatsen waardoor je een kind beter kunt begrijpen." Wel waarschuwt Mol niet te snel al het gedrag onder die stempel te schuiven. "Ik werd eens gevraagd naar een leerling te kijken met adhd. Hij was zo ontzettend druk en onrustig in de klas, zei de leerkracht. Zat voortdurend te wiebelen op zijn stoel. Wat bleek: zijn stoel was te hoog. Een andere jongen, met Asperger, kwam altijd te laat op school. Iedereen dook erop en de theorieën en plannen stapelden zich op. Ik besloot hem gewoon eens te vragen waarom hij altijd te laat kwam. Het onthutsend eenvoudige antwoord was dat er thuis geen goede klok was!"

'Hoe hard het ook is, van hun eigen fouten leren ze het meest'

is, moet het wel van twee kanten komen. Mol pleit er bij ouders dan ook voor om, vooral als je kinderen in de pubertijd hebt, open te blijven staan voor de school. "Aan de keukentafel mopperen op de juf helpt niet. Het werkt zelfs averechts want een kind neemt het over, voelt zich gesterkt in zijn of haar verzet tegen de juf en dan worden de problemen vooral groter."

Loslaten

Pubers kunnen niet alleen op school, maar vooral ook thuis voor grijze haren zorgen. "Dat is op zich niet erg. Pubers horen afwijkend gedrag te vertonen", lacht Mol. "Maar ik kan me voorstellen dat ouders

iets willen ondernemen tegen rondvliegend huiswerk of verkeerde vrienden. Er is helaas geen kant-en-klaar recept om met opstandige tieners om te gaan. Natuurlijk grijp je in als de boeken door de kamer vliegen, maar probeer er ook

achter te komen waarom ze daar vliegen. Ik heb wel eens aangeraden een kind een tijdje geen huiswerk meer mee te geven. Gewoon om weer even rust in de tent te krijgen en naar de basis van het probleem te gaan.

In andere gevallen moet je het ook kunnen loslaten. Laat een kind zelf maar de consequenties van zijn of haar gedrag ervaren. Dan maar een onvoldoende. Hoe hard het ook is, van hun eigen fouten leren ze het meest."

'Er is helaas geen kant-en-klaar recept om met opstandige tieners om te gaan'

Wakker schudden

Naar aanleiding van zijn boek 'Passend Onderwijs, Pedagogisch vakmanschap in de klas' wordt Peter Mol aan de lopende band gevraagd lezingen te houden. Hij doet dat graag. "Ik pleit voor meer aandacht voor het kind in de klas, in plaats van voor de hele mikmak aan groeps-, ontwikkel-, en handelingsplannen. Hopelijk kan ik onderwijzend Nederland een beetje wakker schudden."

'Help, ik herken mijn puberkind niet meer'

VO

Atie van der Plaats, jeugdverpleegkundige van de GGD, heeft het druk. Dagelijks voert ze op de middelbare scholen in Den Helder en op De Hogeberg op Texel veel gesprekken met pubers over de meest uiteenlopende onderwerpen.

Voor tweedejaars scholieren is een bezoekje aan de schoolverpleegkundige verplichte kost. "Ik meet lengte en gewicht en vraag hoe het met ze gaat", vertelt Atie van der Plaats. "Komt daar iets bijzonders uit, dan plannen we een vervolgesprek."

Puberteit is een heel onzekere periode, Van der Plaats merkt het in de praktijk. De eerstverantwoordelijke voor het kind is uiteraard de ouder. "Zij moeten ervoor zorgen dat ze blijven communiceren met hun kind, weten wat er speelt. In de meeste gevallen gaat het ook goed en stroomt het wel door, maar in sommige gevallen strandt het aan alle kanten."

De laatste tijd is ziekteverzuim een hot item in het onderwijs. Een kind dat zich vaker ziek meldt, moet langs de schoolverpleegkundige. Ouders zijn bij dat gesprek altijd welkom. Van der Plaats:

"In een aantal gevallen is de oorzaak dan: 'Ik ben puber, ik word niet begrensd door mijn ouders, ik heb geen zin, dus ik kom niet.' Anderen hebben adhd, add, autisme of last van de druk op school. Overgewicht is ook groot probleem en je hebt de scheidingsproblematiek waardoor kinderen niet lekker in hun vel zitten. Sociale media en pesten zijn ook items waar thuis en op school aandacht voor moet zijn."

Voor die kinderen zoekt Van der Plaats oplossingen, vaak met collega's uit het zorgteam en als het nodig is, wordt er doorverwezen. Het gros rolt toch – soms met vallen en opstaan – door de puberteit. Wat kunnen ouders doen om die weg naar volwassenheid een beetje te vergemakkelijken? "Altijd luisteren, altijd serieus nemen en begrenzen. Pubers moeten weten waar ze aan toe zijn. Maak basisafspraken binnen je gezin,

Atie van der Plaats

bijvoorbeeld altijd aan tafel eten, altijd om zes uur eten, of computer, tablet en telefoon zo laat uit, en voer die afspraken consequent door. Pubers zijn daarbij gebaat. Maar ze mogen ook builen vallen, door schade en schande worden ze wijzer. Jongeren moeten over eigen grenzen heen om hun eigen grenzen

te leren kennen." En mocht het kind onverhoopt toch dreigen te ontsporen? Van der Plaats: "Bespreek het dan eerst in je eigen netwerk: familie, vrienden, misschien de burens en/of de huisarts. En stap altijd naar de mentor toe. De mentor is het eerste aanspreekpunt op school die moet weten van

het reilen en zeilen van jouw kind. De mentor staat weer in contact met de zorgcoördinator. Ouders kunnen ook altijd aangeven dat ze met de GGD-verpleegkundige willen spreken. En mocht er op medisch of psychisch gebied iets niet lekker zitten: aan iedere school is ook een jeugdarts verbonden."